

KARIN SMIRNOFF

naše matka

Přeložila Lucie Olešová

≡ KNIHA ZLIN

Naše matka

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Karin Smirnoff

Naše matka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Karin Smirnoff
Naše matka

K A R I N S M I R N O F F

naše matka

Přeložila Lucie Olešová

≡ KNIHA ZLIN

Byla jednou jedna kniha... a jakmile ji dočetli, skončila zastrčená v knihovně. Tak to ale skončit nemusí! Pošlete ji dál s **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

This translation was published with a subsidy from the Swedish Arts Council, gratefully acknowledged.

SWEDISH
ARTSCOUNCIL

VI FOR UPP MED MOR

© Karin Smirnoff and Bokförlaget Polaris 2019, published
in agreement with Politiken Literary Agency
Translation © Lucie Olešová, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7662-696-6

ISBN e-knihy 978-80-7662-698-0 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7662-699-7 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7662-697-3 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

Jedna

Vydali jsme se s matkou na sever. Sbalili jsme tašku a vy-
couvali jsme džípem z garáže.

Bratr zamkl dveře. Klíč pověsil na hřebík.

Lukas pobíhal kolem a vyskakoval. Cítil že se něco děje.
Bratr mu připnul vodičko a odvedl ho do kotce. Zavřel za
sebou dveře z pletiva a dřepł si.

Neslyšela jsem o čem se spolu baví. Lukas mu podal
packu.

Když bratr vyšel z kotce lukas zůstal se svěšenou hlavou
sedět uvnitř. Bratr k němu strčil ruku. Lukas se odvrátil.

Matku přiveze funebrák řekla jsem. Nordin.

Matka zemřela a bratr ztichl. Stal se z něj hadrový pa-
nák. Neměl sílu pracovat a skoro ani mluvit. Z matky se
stala máma. Z úcty. Nijak zvlášť velká změna to nebyla
ale stejně. Máma to znělo jako milá stařenka v chaloupce
co statečně bojovala až do konce a najednou umřela.

Škoda že angelika nedostala volno prohodila jsem.

Märitljungqvistová to zamítla. Dost na tom že jsem měla
volno já. Neplánovaný výpadek dvou pracovnic smälän-
gerské pečovatelské služby nepřicházel v úvahu. Tchyně
se do blízké rodiny nepočítá.

Angelika u nás bydlela od minulých vánoc. Milovala kapelu lasseseftanz a televizní seriály. Byla vyrovnaná hodná a překypovala moudry.

Člověk ví co má ale neví co dostane.

Nevíš jestli to je nemožné dokud to nezkusíš.

Život nemá reprízu. Takové věty ráda ve vhodných chvílích pronášela.

A především pečovala o bratra jako o dítě. Díky ní vydržel střízlivý. Dohlížela na to aby jedl a spal.

Pečovala o bratra jako o dítě takže já jsem o něj jako o dítě pečovat nemusela.

Zastavili jsme na benzince a nakoupili cigarety.

Bratr prolistoval časopis.

Já jsem si nalila kávu s mlékem.

Jedete na pohřeb zeptala se petra. Zvedla hlavu od lednice.

Jo řekla jsem. Začíná ve tři.

Šlo to s ní rychle podotkla. Chtěla jsem zavolat ale.

Jak se jinak máš přerušila jsem ji a přilila si do kávy další mléko.

Jde to odvětila. Hlídám tátovu kočku. Táta je ve finsku. V říjnu se stěhuju. Sehnala jsem si dvoupokoják v jugošce.

Jugoška byla bývalá uprchlická čtvrť. Když vypukla válka v jugoslávii stovky bývalých jugoslávců se namačkaly do dvoupatrových budov připomínajících kasárna. Čtvrť vyrostla během pár měsíců. Ve smalängeru to nikdy předtím tak nežilo. Kavárny se množily jako houby po dešti. Icanderovi dokupovali koloniální zboží. Církevní spolky se předháněly v nabídkách pomoci. Darovaly uprchlíkům oblečení a zvaly je na kávu s občerstvením.

Před bohem si jsme všichni rovni hlásal pastor.
Někteří viděli jak vlastní soused zabil jejich rodiče.
Jiní viděli jak jim znásilnili dceru.
V jugošce bydleli všichni pospolu.
Srbové chorvati černohorci kosovští albánci i bosňané.
Jak rychle přišli tak rychle i odešli. Kavárny se pozavíraly.
Icanderovi prodali poslední sklenice ajvaru za polovic. Ale domy zůstaly. Postupně čím dál víc chátraly. Stěhovaly se tam různé sociální případy. Uprchlíci duševně nemocní čerstvě rozvedení. Vdovy po sedlácích bez nároku na důchod a teď petra.

Dají mi tam nové tapety řekla. Můžu si vybrat.
Nevěděla jsem že si john pořídil kočku řekla jsem.
Je to siamka řekla petra.
A teď je ve finsku.
Petra pokrčila rameny.
Asi na výstavě. Tak se měj řekla a šla se věnovat zákazníkovi.

Jo řekla jsem. Měj se.
Bratr otevřel mapu.
Po éčtyřce na sangis. Potom na övertorneå. Opřel se o dveře. Jeho dech zamlžil sklo. Nakreslil křížek.

Hned za kräkångerem jsem musela zabrzdit před stádem sobů. Zatroubila jsem ale ani nezvedli hlavy.

Bratr si sklopil sedadlo a zavřel oči. Opatrně jsem okolo stáda projela.

Přejeď je zabručel. Chovatelům je stejně proplatí stát.

Zavolali nám z domova. Že se matka zhoršila. Nevěděla jsem že na tom není dobře.

Byla jsem zrovna u ingerdalgrenové. Ta se od léta ztrácela před očima. Čekali jsme až se příbuzní přijedou rozloučit. Měli to daleko. Byli rozestí po celé zemi.

Copak nikdy nepřijedou ptala se. Mám už plné zuby večerů a víkendů. Po slunovratu chci umřít.

Teď bylo září a ingerdalgrenová to myslela vážně. Ve službě u ní jsme se střídali.

Neměla jsem auto. Těch zhruba deset kilometrů do domu kde matka bydlela by mi trvalo příliš dlouho. Volala jsem bratrovi i angelice ale nebrali mi to. Göranbäckström a gunnargran měli vypnuté mobily.

Ve východní části smalångeru se konala schůze spolku spravujícího účelové komunikace. Angelika celý týden pekla.

Zavolala jsem si taxi.

V taxismalånger to dlouho nebrali.

Co vám tak trvalo zeptala jsem se když mi to taxikář anders konečně zvedl. Máte v sobotu odpoledne tolik práce.

Dívám se na losování řekl.

Můžete mě hodit na tallbacken zeptala jsem se. Umírá mi matka.

To mě mrzí řekl. Máte objednaný taxík.

Ne nevěděla jsem že umře zrovna dneska.

Tak to bohužel nepůjde řekl. Ale hodně štěstí.

Napadl mě už jenom john. Odvezl by mě traktorem.

Oznámila jsem to zdravotní sestře. Ale rychle se vracela. Vždyť víš jak to je. Záskok v sobotu.

Traktor byl starý. Jediné místo bylo na sedadle před johnem. Neviděli jsme se od vánoc. V kabině byl vydýchaný vzduch. Na oknech se srážela pára. John přešel rukávem po bočním skle.

Určitě to nic není řekl. Staří lidi snadno chytí kdeco. Naklonil se vpřed. Jeho vlasy mě zašimraly na tváři. Automaticky jsem vdechla jeho vůni. V kabině zavonělo kadidlo a myrha.

Zavolala jsem ti protože mi to nikdo nebral řekla jsem. John vjel na éčtyřku a nastavil kurz na domov pro seniory.

Podrž mi chvílku volant řekl. Naklonil se přese mě a odněkud vyhrabal batoh. Nalil z termosky do hrnku kávu a podal mi ho.

Naše ruce uvázly v prostoru mezi hrnkem a rukou.

Touha odklonila traktor na krajnici.

John zastavil na odpočívadle. Odložil svůj hrnek. Potom mi vzal ten můj a postavil si ho mezi chodidla.

Chybělas mi řekl.

Slíbila jsem si že s tebou už nikdy nebudu řekla jsem. Ty jsi slíbil že už nikdy nebudeš pít a já jsem slíbila že s tebou už nikdy nebudu.

Změnil jsem se namítl.

Nebyla to pravda.

Já jsem se taky změnila řekla jsem.

Nebyla to pravda.

Strniště drásalo.

Nehty zanechávaly v kůži rýhy.

Potom. Když jsme si natáhli kalhoty a vrátili se na éčtyřku. Přitáhl si mě k sobě. Jednou rukou mě objímal a druhou držel volant dokud jsme nezastavili u vjezdu do domova pro seniory.

Vypadal útulně v oknech kvetly muškáty.

Odsud nikdo živý nevyjde.

Dvě

Ten zápach byl cítit už na prahu. Lehounká směs moči bramborové kaše z prášku a dezinfekce.

Na oddělení bylo ticho. Staříci dávno spali. Stěny byly ověšené dekoracemi které měly navodit dojem domáckosti. Pracovní nástroje a kola z povozů jejichž úkolem bylo probudit senilní smysly k životu. Bible a kancionály na rustikální polici vyrobené léta páně osmnáct set devadesát osm.

Jednoho dne tady taky budu sedět a snažit se vzpomínat na svůj život. Ve společenské místnosti plné poliček a pohovek z ikey domácích pekáren metliček na vyhánění bublinek ze šampaňského seberozejové literatury a memoárů slavných kuchařů.

Zaťukala jsem a vstoupila.

Bratr tam už byl. Seděl na židli a hladil ji po ruce.

Usadila jsem se na opačnou stranu postele. Chtěla jsem s matkou ještě naposledy mluvit ale teď přede mnou vyvstal problém. Matko bylo oslovení podstatným jménem v jednotném čísle. Siri bylo divné. Āiti cizí. Mami nemyslitelné.

Haló řekla jsem nakonec slyšíš mě.

Je v bezvědomí řekl bratr. Proč jdeš pozdě.

Když volali měla jsem službu u ingerdalgrenové. Chvíli mi trvalo se sem dostat.

Zeptal se jak jsem teda dojela a já řekla že taxíkem.

Zkusila jsem to znovu. Přisunula jsem se k matce blíž a vzala ji za ruku.

Haló. To jsem já. Trochu se pohnula. Oko postižené mrtvicí sebou zaškubalo jako by se pokusilo otevřít.

Pastor řekla.

Kukkojärviský pastor.

Podívali jsme se s bratrem na sebe. Matčíným životem prošla spousta pastorů.

Maria hlesla potom.

Hän elää, zopakovala. Hän elää.

To je jméno zeptal se bratr.

Nevím řekla jsem a zapsala jsem si do mobilu jako upomínku hénéle a kundojärvi.

Ošetřovatelka postavila na stůl táč se svačinou. Hned potom přišla zdravotní sestra.

Jak to vypadá zeptala se a nadzvedla příkrývku aby se matce podívala na nohy.

Nechte toho řekla jsem. Je přece jedno jakou mají barvu.

Už to brzo bude odvětila. Pohladila matku po noze a píchla jí morfin. Morfin to nejspíš urychlí ale radši to než strach ze smrti. Už jsem viděla hodně umírajících. Když se jim uleví od bolesti zemřou poklidně. Někdy sestra ani nestihne přijít.

Co je jí zeptala jsem se.

Nevíme jistě řekla. Před pár týdny měla zápal plic. Mysleli jsme si že se zotavuje ale pak se jí zas přitížilo. Občas prostě přijde jejich čas.

Matka dýchala přerývaně ústy. Neměla protézu. Vypadala jinak. Jako ōtzi.

Bratr jí přejížděl prsty po přikrývce. Slzy a hleny si utíral do rukávu košile.

Nechci aby umřela hlesl a dál hladil matčinu kůži.

Na řekla jsem a podala mu hrnek s kávou. Než to bude projev neúcty k zemřelé.

V pokoji bylo dusno. V topení lupalo. Vstala jsem. Začala jsem přecházet sem a tam abych uklidnila tasemnici která se pohnula.

Nehodlala jsem truchlit. Ale taky jsem nechtěla aby matka umřela.

Položila jsem ruku na matčino čelo. Bylo zpocené jako v horečce. Odhrnula jsem přikrývku. Ucítla jsem vůni její kůže. Vůni dětství vůni mýdla lux a chlěva.

Objaly jsme se vůbec někdy. Seděla jsem jí někdy na klíně. Tiskla jsem se někdy k jejím prsům a poslouchala tlukot jejího srdce pod šaty ze zásilkového obchodu. Hladila mě někdy po vlasech mluvila ke mně.

Šla jsem otevřít ventilačku. Dětství jsem vyměnila za podzimní večer. Na stromech viselo pár osiřelých listů. Okolo projelo auto.

Matka zachrčela a zalapala po dechu.

Takhle lidi umírají zeptal se bratr šepetem aby nás neslyšela.

Přikývla jsem. Tělo to balí. Orgán po orgánu. Matka brzo odejde.

Nemůžeš nám něco přečíst navrhl. Rozhlédla jsem se po bibli. Neležela na stole ani vedle matky. Podívala jsem se dokonce i pod přikrývku.

Smrt přišla tak nenápadně že jsme si jí skoro nevšimli. Poslední nádech a potom konec. Zatlačila jsem jí mrtvičné oko a sepjala jí ruce ale její prsty jako by se nechtěly dotýkat. Otče náš jenž jsi na nebesích posvěť se jméno tvé. Kdyby matka opustila boha bůh by se musel pokusit získat znovu její důvěru. Přijď království tvé.

Ty seš blbá řekl bratr. Bůh přece není člověk. To ne souhlasila jsem. Ani matka nebyla.

Sestra přišla zapálit svíčku. Matčina pleť na polštáři se vyhladila. Upravila jsem jí přikrývku.

Bratr si promnul oči. Objala jsem ho. Mým smutkem byla prázdná hrud.

Co teď zeptal se bratr.

Zavoláme nordinovi.

Sbalili jsme jí věci. V zásuvce pod kalhotkami a ponožkami jsme našli písmo svaté. Spousta stránek měla oslí uši. Z vazby vypadly dvě obálky. Jedna pro dvojčata. Druhá pro marii.

O půlnoci když nordin přijel pro matku a naložil její tělo do zavazadlového prostoru jsme odjeli domů a otevřeli dopis určený pro nás.

Byl napsaný roztřeseným matčíným písmem. Datovaný k desátému březnu dva tisíce sedmnáct.

Milé děti,
jak dobře víte, máme tady ve Smalånggeru rodinný hrob.
Tam ležet nechci.

To se dá pochopit řekla jsem a četla dál.

Pocházím z vesnice Kukkojärvi ze severního kraje Norrbotten. Pořád tam mám dům. Teda spíš vy ho tam máte. Promiňte. Nechci vám dělat zbytečné problémy. Kdybyste potřebovali pomoc, ozvěte se Jussimu Rahannimu. Je to váš bratranec.

Hrob v Kukkojärvi je zaplacený. Má nejlepší výhled na celém hřbitově. Tam chci ležet. Je tam místo i pro vás.

Jste si neskutečně podobní. Je snadné považovat vás za jednu a tu samou osobu. Proto chci každému z vás věnovat poslední vzkaz.

Chlapče. Dědictví po otci je břemeno. Nebuď jako tvůj otec.

Jano. Dědictví po matce je břemeno. Starej se dobře o Dianu.

Ještě poslední věc. Dopis pro Marii. Předejte jí ho.

Bůh vám žehnej.

Äiti

Bratr se zase rozbřečel. Tentokrát jiným pláčem a kvůli marii.

Neopustila boha když tohle psala řekla jsem a napadlo mě co se s naší hluboce věřící matkou stalo. S ní co otci odpouštěla monokly znásilňování kopání do zvířat a zneužívání dětí.

Naposledy jsme se viděly v srpnu u moře. Zajela jsem pro ni džípem. Na vozíku jsem ji po pěšině dotlačila k útesům. V košíku jsme měly svačinu. Kdosi se ještě koupal. Na dece se opaloval nějaký táta s dvěma dětmi.

Vědělas že mě otec zachránil před utopením zeptala jsem se.

Pátravě se zadívala směrem k finsku a slámkou upila kávu.

Jo vzpomínám si řekla. Stavila se u nás paníbäckströmová a obvinila erika z příšerných věcí. Bylas dítě. Zachránil tě. To bylo hlavní. Tomu jejímu klukovi se nedalo věřit. Upálil svého bratra a tak.

Takže tys jí ani johnovi nevěřila otázala jsem se.

Ne. Ale zeptala jsem se erika jestli to je pravda aby se neřeklo. Odložila hrnek na kámen a upravila si šátek. Obrátila obličej k nebi a zavřela oči. Na tvářích jí vyskákaly fleky od slunce.

Pche nelži mi pomyslela jsem si. Je pozdě. Pryč je smíření. Došlo mi že v ní už nedokážu probudit pocit viny a proměnit ho v prach.

Tři

Dva sáčky se svačinou.

Jeden pro bratra a pro mě. Jeden pro otce.

Štáva pro nás. Jiná štáva pro otce.

Hezky si to na pláži užijte řekla matka.

Stojíme na prahu a máváme. Otec couvá autem z garáže.

Nepojedeš taky zeptá se jí bratr.

Mně to horko nedělá dobře odpoví matka. Posune si sluneční brýle.

Nám taky ne namítne bratr.

Plavky mu na zadku plandají.

Dotkne se mojí ruky.

Myslíš že otec hlesne.

Ale ne řeknu. Je mi trochu špatně. Možná bych měla zůstat doma.

Otec zatroubí máme nasedat.

Nedělní odpoledne s otcem.

Úplně poprvé v životě.

Otec usne na ručníku.

My si hrajeme v písku.

Potom se odvážím do vody.

Čtyři

Odbočili jsme ke kukkojärviskému kostelu a zaparkovali jsme vedle nordina.

Kostel stál na kopci. Šňůry náhrobních kamenů v řadách sbíhaly k říčnímu břehu.

Matčin skon už oplakali její příbuzní. Nám stačilo přijít.

Mráz ještě nezahubil všechno živé. Listnaté stromy planuly ohnivými barvami. Na zdech kostela pohasínaly poslední sluneční paprsky.

Vstoupili jsme a posadili se úplně dopředu. Lavice za námi se plnily lidmi. Před oltářem se to hemžilo muži v oblecích. Podívala jsem se nenápadně za sebe a viděla jsem samé cizí obličej. Staří mladí rodiny i děti mluvili tlumenými hlasy a kývali na nás jako bychom truchlili společně. Ženy měly vlasy zakryté šátky.

Kde to jsme zeptala jsem se. Nechápu.

Jsmo v matčině zemi řekl. Vždyť nám o společenství vyprávěla. Tradice tady očividně pořád žije. Rozhlédl se. Kýval na lítostivé úsměvy. Seděl u mě tak blízko že jsem na svém kostnatém rameni cítila jeho stejně kostnaté rameno.

Kdo jsou ti lidi zeptala jsem se. Přece je matka nemohla všechny znát.

Matka měla devět sourozenců podotkl bratr.

Máma byla zapomenuta.

Nepřijde mi správné že leží sama v dřevěné truhle dodal.
Vždyť není ani ohoblovaná.

Brzo tam nalezou červi řekla jsem. Nohy má stejně hubené jako ruce a krk.

Nech toho řekl bratr. Víím že to cítíš stejně. Pořád víím co cítíš.

Měl pravdu ale nepřiznala jsem to. Měla jsem chuť svléknout si smuteční sako a rozprostřít ho přes rakev jako pléd.

Začaly vyzvánět zvony. Čekali jsme na preludium k prvnímu žalmu ale žádné se neozvalo. Společenství vstalo. Taky jsme vstali. Potom jsme bez varhan zazpívali žalm jenom jeden den. Nebylo to špatné. Pouze zvláštní.

Dva ze tří mužů v taláru se šli posadit.

Ten třetí a na pohled nejdůležitější si připnul mikrofon a rozhlédl se po obecnstvu. Zdálo se že si tu situaci vychutnává. Jevišť patří jemu. Moc patří jemu na věčnost amen.

Dny každého z nás jsou sečteny prohlásil. Nedokážeme ovlivnit jak dlouho budeme žít. Ale dokážeme ovlivnit jak budeme žít.

Není to to samé řekla jsem.

Ššš sykl bratr. Konečně pastor co mluví rozumně tak poslouvej.

Hřích a požehnání patří k sobě pokračoval muž v taláru. Hřešíme a je nám odpuštěno. Hřích je nám neustále v patách. Dábel je nám neustále v patách. Líčí na nás pasti a láká nás do nich. Většina z nás do pastí upadá den co den. Žena s dobrým úmyslem lže muži když se jí nepovedl

oběd. Dítě odmlouvá rodičům. Dospívající nepřijde domů v dohodnutý čas.

To jsou malé hříchy. Prosíme o odpuštění. Bůh odpouští ale také chce aby se to už neopakovalo. Opakované hříchy se hromadí. Stavíte si vlastní babylonskou věž. A když se věž začne hroutit vy malicherní žadoníte o odpuštění. Mrskáte svá těla pruty a slibujete že už nikdy víc nebudete páchat hříchy malých lidí. Ale z nikdy víc je vzápětí už zase. Dábel znovu a znovu otevírá svoje pasti a vy do nich upadáte. Nedokážete si pomoci. Dábel je o krok napřed a má jasný cíl. Bez hříchu není požehnání. Bez zpovědi není milost.

Rozpřáhl k nám paže.

Bez hříchu není požehnání zvolal na celý kostel. Bez zpovědi není milost.

A shromáždění odpovědělo.

Bez hříchu není požehnání. Bez zpovědi není milost.

Ovečky nezůstaly nepohnuty. Lidé za našimi zády vzlykali nad svými hříšnými životy. Naříkali a kolébali se jako by si právě vyslechli rozsudek ukamenování. Na ženu v rakvi už nejspíš zapomněli.

Naklonila jsem se k bratrovi. Nejdřív mě neslyšel.

To je ale kravina zopakovala jsem hlasitěji. Bratr se ode mě odsunul.

Muž v taláru zesílil hlas.

Sirirahanniová pronesl. Nebo sirikipková jak se jmenovala od chvíle kdy se vzepřela společenství a vdala se za muže z jihu. Za svého života nepřiznala jediný svůj hřích. Právě naopak vrhala obvinění na všechny strany aby sama vypadala zcela neposkvrněná. Místo toho aby sklonila

hlavu před mužem jemuž odevzdala své tělo a přijala trest za svůj hřích zůstala uvězněná v osidlech ďáblových. Místo toho aby prosila o odpuštění za své hříchy a těšila se z odpuštění trvala na své nevině a obviňovala svatého muže.

Na čele se mu leskl pot. Oči mu blýskaly a tělo sebou škubalo. Byl ze svých slov tak u vytržení že se otrásal a sténal jako by měl každou chvíli vyvrcholit.

Lidé v kostelních lavicích plakali a vzlykali.

Bratrovi po tvářích stékaly tiché slzy.

Ve mně rostl vztek. Měl chuť převrhnout křtitelnicu a rozbit pokladničku na kusy. Když jsem se na bratra podívala pořádně došlo mi že nepláče smutkem. Nebyl smutný. Byl zasažen úšklebkem blaženosti.

Zbytečně tvrdě jsem ho dloubala do žeber.

Co děláš sykl. Vždyť je to hezký musíš to kazit. Lidi s námi truchlí neslyšíš.

Když shromáždění vstalo měla jsem něco na srdci.

Nekonečnou milost mi pán dal.

A dnes dávám se mu já.

Ztracen domů přišel jsem.

Slepý ale teď už vidím v dál.

Když žalm skončil v tichosti jsme se pomodlili. Muž v taláru se modlil s otevřenýma očima a zase rozpráhoval ruce. Připomínal mi dirigenta tradičního sborového zpěvu ve stockholmském skanzenu. Tohle byl dirigent tradičního sborového zpěvu v kukkojävriske verzi.

Siri se po čtyřiceti devíti letech rozhodla vrátit domů. Zpátky k nám. Rozhodla se poprosit o odpuštění za své hříchy. Sirirahanniová zvolal. Tvé hříchy ti jsou odpuštěny. Jsi omilostněna. Tvá cesta k pánu je volná.

Pláč utichl. Lidé se vzpamatovali. Ženy si upravily šátky.
Až na bratra. Ten teď doopravdy brečel. Můj vztek se
rozplynul. Strčila jsem mu ruku pod paži.

To bude dobrý řekla jsem jako už tolikrát.

To bude dobrý.

Muž v taláru se posadil dozadu na židli. Najednou měl
na sobě obyčejný oblek.

Odkášlal si.

Sirirahanniová byla nejmladší z deseti dětí řekl. Když
rodiče ochoreli byla to právě siri kdo se o ně staral. Krátce
po jejich skonu odešla sirirahanniová z domova aby mohla
na jihu pracovat a plnit své povinnosti. Ve smalångeru se
seznámila se svým budoucím manželem erikemkippem.
Bůh jim dokonce požehnal dvěma dětmi.

Dvěma albíny zplozenými ďáblem poznamenala jsem.

Nech toho řekl bratr vždyť tě slyší.

Sirirahanniová byla oddaná manželka a matka ale svou
rodnou vísku si uchovala ve svém srdci. To víme díky krás-
ným výšivkám které zdobí naši faru.

Nechť vám pán žehná a ochraňuje vás.

Pomodleme se.

Pomodlili jsme se za matku.

Amen.

Nyní se můžete se zesnulou ještě naposledy rozloučit.

Do rukou nás píchaly trny. V ráneč jsme na benzince
koupili růže které jsme matce chtěli položit na rakev. Žádné
jiné květiny na ní ani u ní nebyly. Žádné blikající svícny
ani výzdoba. Jenom dřevěná truhla v níž se tísnilo něco
krásného. Vstala jsem.

Tak pojď řekla jsem. Chci jí dát tu růži na rakev.

Bratr se zavrtěl a rozhlédl se po okolí. Okolí mu pohled oplatilo.

Co když se to nemá hlesl.

To je mi fuk řekla jsem a vykročila jsem k rakvi. Bratr se vydal za mnou.

Položili jsme růže křížem přes sebe.

Nebylas nijak dobrá matka řekla jsem. Ale vím že ten chlap v taláru se plete.

Sbohem mami řekl bratr. Ty víš že já. Potom se mu zlomil hlas a přemohl ho pláč.

Z těch slz se mu začaly podlamovat nohy. Odvedla jsem ho zpátky k lavici.

Tak pojď truchlit můžeš potom řekla jsem. Teď musíme pryč. Mysli na pivo. Představ si orosený půllitr snažila jsem se ho nalákat ale návnadou jsem mu jenom přitížila. Teď buli jako vzdorovité děcko a odmítal se hnout.

Mami volal za rakví. Mami.

Obklopil nás dav. Cítila jsem jak lidská těla vytlačují prázdnotu a podpírají bratra jako berle.

V té změti šátků a obleků nebyl kyslík ani usmíření.

Matka byla bratrovo molo. Žena v šátku co uklízela za záclonami a nabízela otci jídlo a chlast a podstrojovala mu. To byla naše matka.

A bratr.

Jdeme prohlásila jsem ale bratr se mi ztratil v pevných objetích a pod hladivýma rukama žen v šátcích. Chytila jsem ho za paži. Vytrhl se mi. Vysoukala jsem se z davu. Prošla jsem rychle uličkou ven a přes prostranství k autu na parkovišti. Otočila jsem klíčem v zapalování džípu. Motor párkrát zachrchlal a zmlkl.

Někdo mi zaťukal na okno. Stáhla jsem ho.

Ňák ti to drhne.

Déjà vu pomyslela jsem si.

Chlap v loveckých kalhotách s koženými nášivkami na kolenou mě požádal ať otevřu kapotu. Zkus to teď řekl a džíp začal vrnět jako kočka.

Jussirahanni řekl a podal mi oknem ruku. Ty seš určitě janakippová. Sestřenice.

Nejsme si podobní namítla jsem.

To ne souhlasil. Ty seš spíš kippo. Já jsem typický rahanni.

Zalovil rukou v kapse. Vytáhl krabičku snusu a nabídl mi.

Díky já si snus nedávám.

Nejvyšší čas začít řekl.

Možná řekla jsem a vzala jsem si špetku tabáku. Stlačila jsem ji mezi prsty a vmáčkla ji pod ret.

V ústech mi začalo tepat. Dáseň páčila.

Nejdřív mě zalilo teplo. Potom nevolnost. Otevřela jsem dveře a vyzvracela jsem se na ozdobný stromek ostříhaný do tvaru postavičky.

Tumáš řekl když jsem vyvrhla poslední zbytky párku z ráneáské benzinky. Vytáhl z kapsy kapesník a podal mi ho.

Díky řekla jsem a staromódně jsem se vysmrkala do kostičkované látky.

Kde dneska budete spát zeptal se. To jsem nevěděla. Vyrazili jsme bez úvah nad noclehem nebo zítřkem.

Matka. Ta co měla pohřeb. Napsala nám že má ve vesnici dům. Třeba můžeme přespat tam.

Ne řekl to by nešlo. Dneska budete spát u mě. Jedli jste už něco zeptal se.

To co jsi zrovna viděl řekla jsem.

Rozezněly se kostelní zvony.

Z kostela vycházelo smuteční shromáždění. Nejdřív matčina rakev. Těsně za ní kráčel pastor a bratr kterého okolo ramen držela jakási žena.

Jussirahanni se ohlédl ke svahu kde se matka rozhodla spočinout.

Můžeme tam jít spolu navrhl mi.

Prach jsi řekl pastor.

Prd jsi řekla jsem já.

A v prach se obrátíš.

In pulverem revertis řekl jussirahanni.

Pastor použil lopatku. My ostatní ruce. Hodila jsem na víko rakve tichou špetku hlíny.

Čerstvě vykopaná písčitá hlína voněla po hematitu.

Bratr stál mezi svými novými přáteli. Jussirahanni a já jsme se jinou cestou vrátili na parkoviště. Bylo příjemné nechat pohřeb za sebou.

Četla jsem si nápisy na náhrobních kamenech. Generace se rodily a umíraly. Některá jména byla častější než jiná.

Nakonec k autu dorazil i bratr. Okolo ramen ho držela stejná žena v šátku jako předtím. Bratr ode mě odvrátil zrak a nastoupil jako dítě které se za něco stydí.

Žena obešla auto a taky mi nabídla ruku. Marta řekla. Sestřenice.

Nejsme si podobné řekla jsem.

Ne souhlasila ale uvnitř jsme možná stejné.

To sotva pomyslela jsem si.

Postarej se o bratra zítra si zavoláme.

Kývly jsme na sebe jako se kývá na cizí.

Jedte za mnou řekl jussirahanni a vydal se k pickupu.

Pět

Jussirahanni odbočil na lesní cestu. Nejel rychle. Stačili bychom mu i pěšky.

To bylo neuvěřitelný prohlásil bratr. Taková láska.

Jo taková láska řekla jsem.

Jussirahanni odbočil na ještě užší cestu a zastavil před domem.

Stáli jsme na dvoře a rozhlíželi se.

Pod námi tekla divoká voda. Opodál stála skoro rozpadlá stodola.

Tak pojďme dovnitř navrhla jsem. Bratr se šoural za mnou. Vyzuli jsme se a kabáty pověsili na háček. Čistě z pohodlnosti jsme se oblékali stejně. Byl to zvyk z dětství. Nešlo nám o estetiku. Módu jsme neřešili. Bylo prostě praktické kupovat všechno dvakrát.

Káva dřevo pekáč fajfka a nějaká chemie. Možná alkohol. Mýdlo voda po holení plíseň. Vlhkost spodní prádlo chlív. Strojní olej vosk na kůži a čerstvé pečivo.

Posadila jsem se v kuchyni na pohovku. Koženka se mi přilepila ke stehnům. Masový vývar mě zahřál.

Dáte si chlebovou placku zeptal se. Rozlomil jednu na poloviny ty potřel máslem a podal nám je.

Káva byla horká. Kuchyně vyhřátá od ohně. Na hřebíku visel kalendář s koťátky.

Kde bychom tady mohli přespat zeptala jsem se a rozhlédla se.

Klidně v komoře řekl. Je tam ustláno. Odvedla jsem bratra k posteli. Přetáhla jsem mu oblečení přes hlavu a zvednuté bezvládné paže. Ještě jsem ho ani nestihla přikrýt a už spal.

Jussirahanni nám dolil kávu a vylepšil ji panákem.

Ostrý kafe řekla jsem. Matka pila alkohol jedině s kávou.

Ostrý kafe není alkohol to je lék řekl a já jsem si o tom myslela svoje.

Rozhlédla jsem se. Ten dům byl jako klícka. Kuchyně byla kuchyně. Ale místo obrazů a dekorací pokrývaly stěny ručně otesané police plné knih. Knihy ležely dokonce i na odkapávači a na hromádce na sporáku.

Ty asi rád čteš řekla jsem.

Nalil nám do hrnků po hltu alkoholu a dolil ho kávou.

Ostrý kafe začínalo hrát. Mysl na chvíli zpomalila. Chrápání ozývající se z pokoje naplnilo kuchyni domácím klidem.

Nakonec jsem se na matku musela zeptat.

Myslíš siri zeptal se. Byla to moje teta. Pomáhala mi když jsem byl malý. Tak jsem slíbil že já zas pomůžu vám.

My pomoc nepotřebujeme namítnu. Přijeli jsme na pohřeb a teď už je matka pod zemí.

Sklopil oči ke stolu. Párkrát otočil krabičkou snusu. Napil se ostrýho kafe a dál zíral před sebe.

Máš nějakého oblíbeného spisovatele zeptal se.

Ne. A ty.

Jo řekl. Docela dost.

Rozpovídal se o knihách a mně se rozutekly myšlenky. Do smälångeru jezdíval každý druhý týden autobus pojíždí na knihovna. Zastavil na točně před domem gunnaragrana a my s bratrem jsme tam vysedávali a četli dokud autobus zase neodjel.

Po nějaké době se nás knihovník přestal ptát proč si knížky nepůjčíme domů.

Neměli jsme průkazku.

Stejný klid a vůni jako v pojízdne knihovně jsem cítila i v jussiho kuchyni. Zmocnila se mě únava.

Tak já už půjdu spát řekla jsem.

Probudila jsem se až po poledni. Záclonami prosvítalo slunce. Bratrova strana postele byla prázdná. V domě bylo ticho.

Komora a chodba byly taky plné knih. Na toaletě ležela jenom menší hromádka. Po včerejšku mi bylo trochu špatně nebo za to snad mohl hlad. Nikde jsem neviděla bratra ani jussiorahanniho. Vypila jsem sklenici vody. Nepřipadalo mi správné hledat v cizí spíži jídlo. Místo toho jsem namátkou sáhla po knize a usadila jsem se s ní venku na schodech. Na to že byl konec září slunce pořád hřálo.

Polib mé rty a obemkni

Jejich měkký rudý kruh

Vklouzni mi do očí dotkni se mě

Kruhorudý tvare úst

Ach zavírám oči zavírám

Kruhorudé temno úst

Básnířka annjäderlundová i já jsme si té ženy všimly už z dálky. Marta. Asi byla mladší než my ale označení holka

se k ní nehodilo. Blížila se k nám dlouhá sukně baleríny vytahavý svetr šátek na zplihlých vlasech. Na boku nesla jedno dítě a v břiše další. Když si mě všimla mávla na mě. Zbožná Kristina z vystěhovalců přišla na návštěvu.

Ahoj řekla už nespíš. Posadila dítě na zem. Drželo se máminy sukně.

Kolik mu je zeptala jsem se.

Skoro dva řekla a sedla si vedle mě. Hezké počasí. Jussi šel s tvým bráchou chytat ryby na peřeje. Prý ještě spíš.

Jo řekla jsem. Teď jsem vstala.

Nenápadně se podívala na hodinky.

Chtěla jsem se zeptat jestli přijdete dneska na večeři řekla. Budeme tam jenom my a ještě jedna rodina. Taký příbuzní.

Odpověděla jsem jí upřímně že nevím jak dlouho se zdržíme ale že se bratra zeptám.

On přijde řekla.

Chvilí jsme mlčely a dívaly se na řeku.

Byl to divný pohřeb prohodila jsem a našpulila rty na chlapce za martinými zády.

Ani varhany nehrály.

Chlapec taky našpulil rty.

My hudbu nemáme řekla. Za nás mluví slova. Ale zpíváme jak jsi asi slyšela. Sáhla pro cosi do tašky.

Strčila jsem si prsty do koutků úst a vyplázla jsem jazyk.

Chlapec si položil ruce na tváře a přimáčkl je k sobě. Teď vypadal jako ošklivý trol.

Marta se zeptala jestli řekla něco legračního.

Ne pomyslela jsem si to vážně nehrozí.

Podívala se na syna který si teď hrál s kamínky.

Jak se ti líbilo kázání zeptala se.

Na to kázání jsem myslela od probuzení. Ale když jsem se nadechla k odpovědi největší vztek už našťěstí pominul.

Ten člověk mluvil jako by si vzal lsd řekla jsem. To že jsme s bratrem měli divnou matku je sice fakt ale ten chlap v taláru ji přece nemohl znát. Celé jeho kázání mi připadalo nespravedlivé. Poprvé v životě jsem matku bránila.

Ten chlap v taláru jak říkáš je pastor našeho společenství. Jmenuje se silas. A je to můj manžel.

Aha řekla jsem. Chápu.

Pokusila jsem se představit si pastorasilase jako něčího manžela. Je v jeho přítomnosti vůbec možné dýchat.

Hezké počasí prohlásila nakonec a já jsem se zeptala jak jsme vlastně spřízněné.

Můj otec byl jeden ze siriných bratrů odpověděla. Nás bratranců a sestřenic je spousta. Jussi johannes rakel simon eva david magdalena a tak dále. Jenom magdalena. Zarazila se.

A všichni pořád bydlí tady zeptala jsem se a ona se na mě podívala jako by moji otázku nechápala.

No jistě řekla. Z celé rodiny se odstěhovala jenom siri. Vlastně ještě madgalena ale ta se zase rychle vrátila.

Vstala a protáhla si záda.

Kdy máš termín zeptala jsem se.

Těsně po vánocích řekla a nabídla synovi ruku.

Pojď nathane jdeme domů.

Můžu tě odvézt jestli chceš řekla jsem. Na okamžik to vypadalo že moji nabídku přijme.

Ne díky řekla ráda se projdu.

Jak je to do vesnice daleko zeptala jsem se.

Pár kilometrů.

Můžu vás kousek doprovodit.

Klidně.

Chlapec se rozběhl.

Zastavila jsem se a zavázala jsem si botu.

Ozvalo se hučení.

Na obzoru se objevily dva mopedy. U zadních kol jim vířil prach. Řidiči nás viděli ale vůbec nezpomalili a projeli tak těsně kolem nás že jsme museli uskočit na stranu.

Kretění zasraní zakřičela jsem za nimi.

Neklej řekla marta.

Vždyť jezdí jako kretění. Kdo to byl.

Marta neodpověděla. Po pár minutách jsme mopedy zaslechli znovu.

Jeden projel zase tak blízko. Druhý smykem zastavil a jako krupobití nás zasypal štěrky.

Chlapec se rozplakal.

Marta ho vzala do náruče. Kamínek mu do krve rozsekl tvář.

Jeden z nich se zamiloval do naší nejstarší dcery anji řekla. Silas si to s ním musel vyřídit ručně.

A co anja zeptala jsem se. Co na to říkala.

Jak to myslíš otázala se marta a zase vykročila.

Byli jsme skoro ve vesnici.

Dál už půjdeme sami řekla. Tak ahoj večer. Nathane řekni janě ahoj.

Šest

Den uběhl rychle. Jussirahanni a bratr se vrátili s okounem a lipanem.

Přinesla jsem si z auta tašku a převlékla se do kalhot a košile. Bratr dostal jednu červeně kostkovanou. Já jsem si vzala druhou červeně kostkovanou. Na dně tašky ležela matčina bible a matčin dopis pro naši nevlastní sestru marii. Marii kterou našli mrtvou u pily s rukama sepjatýma k modlitbě.

Na prahu stál jussirahanni. Taky se převlékl a košili si zastrčil do kožených kalhot. Poutky provlékl opasek a na něj jako ozdobu zavěsil nůž v koženém pouzdru.

Připravená zeptal se a mávl směrem ven. Bratr se opíral o chladič jako jamesdean a kouřil.

Vmáčkli jsme se dopředu. Nenápadně jsem se na jussiho podívala a napadlo mě kolik mu je asi let. Padesát pět pomyslel si bratr nebo šedesát osm nebo čtyřicet tři.

Vesnice se táhla podél silnice na jedné straně les a na druhé jezero. Občas byly vidět nenatřené dřevěné domy které napovídaly že místní osídlení je staré ale sem tam jsme viděli i nové domy.

Nemám dojem že by se to tady vylidňovalo poznamenala jsem.

Naopak řekl jussirahanni. Každou chvíli se přistěhuje někdo nový. Hodně lidí z jihu.

Proč jdou zrovna sem zeptala jsem se. Práce tady asi moc není.

Láká je společenství řekl jussi. Nebo spíš pastorsilas. Lidi to za ním prostě táhne. Většina si pak najde práci v dolech.

I ženy zeptala jsem se.

Ne ženy ne. Ty se starají o děti a domácnost.

To není žádná práce namítla jsem.

Asi nejčastější práce na světě řekl jussi.

A co ty zeptala jsem se. Nemáš rodinu.

S odpovědí otálel.

Ale jo řekl. Jenže žena se odstěhovala. Vzala si na jih i kluka.

Pak jsme mlčeli dokud jsme nezastavili před nenatřeným dřevěným domkem.

Vyzvednu vás okolo deváté řekl jussi.

Ty nepůjdeš s námi podivila jsem se.

Ne. Martin manžel. Odmlčel se když na zápraží vyšla zbožná kristina z vystěhovalců. I teď s dítětem na boku.

Díky za svezení řekla jsem. Zvedl ruku na pozdrav.

U malé rodinné večeře se sešlo asi dvacet lidí různého věku. Kluci se ukláněli holky dělaly pukrlata. Patřili do naší rodiny. Někteří nám byli dokonce podobní.

V salonu bylo prostřeno. Usadili jsme se ke stolu. Děti měly vlastní stůl.

Byl to krásný pokoj. Vzor minimalismu. Žádné záclony ani muškáty na parapetech. Žádné obrazy nebo knihy lapající prach. Jenom bílý kříž na holé dřevěné stěně.

Ruce se spojily hlavy se sklonily. Cítila jsem se jako bychom hráli chicago poker a já jsem podváděla. Moje víra byla moje soukromá věc nic co bych chtěla sdílet s ostatními.

Jussi řekla jsem proto a všechny oči se otevřely. Jussi. Proč tady s námi není.

Jussi ze společenství odešel řekl silas.

Zeptala jsem se proč.

Vždy ho rádi přivítáme zpátky řekl pastorsilas. Zadíval se mi upřeně do očí. Připomínal mi žraloka.

Tohle vaše společenství řekla jsem. Čím se liší od ostatních sekt.

Není to žádná sekta řekl pastorsilas. Jsme úplně obyčejná farnost. Jako švédská evangelická misie nebo švédská svobodná církev.

A čím se od nich teda lišíte zeptala jsem se. Něčím určitě.

Pravověrností řekl pastorsilas. My bibli nevykládáme. My ji následujeme.

Knížku která vznikla před dvěma tisíci lety řekla jsem. Společnost se od té doby hodně změnila.

Ani moc ne odvětil pastorsilas. Základní kameny světa pořád tvoří práce rodina a domov. Je to prostý život dodal. Ale zcela dostačující. Stýkáme se v rodinných kruzích. Nikdo nemusí být sám.

Hřích milost hřích milost.

Samozřejmě řekla jsem. S tolika dětmi není člověk nikdy sám. Pokud ovšem náhodou necítí potřebu být sám. Potom je to děs.

To říkají jenom ti co sami rodinu nemají odpoví pastor. Když se na to podíváme jinak janokippová. Jak je možné že nemáš manžela ani děti když ti bylo už pětatřicet.

Mám dceru řekla jsem. Je dospělá.

Promiň. Na to jsem zapomněl. Dcera tvého otce nebo tak nějak že.

Ne řekla jsem. Johnabränströma. Bydlí v naší vesnici. Občas se vídáme. A jenom tak pro potěšení spolu spíme mohla jsem dodat.

Už nic neříkej pomyslel si bratr. Budu si říkat co chci pomyslela jsem si já.

Letos přijde zima brzo. Napadne i hodně sněhu. Jeřáby jsou úplně obsypané ozvala se marta.

Ona ta druhá žena a starší dcery obsluhovaly muže. Pobíhaly mezi kuchyní a salonem a nosily kastroly a nádobí. Nabídla jsem se že pomůžu. Neodmítly.

Muži se uvolnili. Vysvlékli si saka a užívali si pánský klub bez doutníků a koňaku. Hlavně když jsem odešla od stolu a zasekla se u nádobí. Neměli myčku. Podle pastorasilase to bylo zbytečné. Marta je stejně doma.

Z kuchyně jsem viděla na bratra. V téhle společnosti se mu očividně líbilo. Pohodlně se rozvalil na židli aby dal najevo že je sytý. Vzal do náruče nějakou holčičku. Klidně mu seděla na klíně dokud jsme se my ženy nevrátily se sýrem do kávy a zralými moruškami.

Obžerství patří k největším hříchům pronesl pastorilas. Proto se zítra budeme postit. Navrhuju abyste se k nám přidali. Půst posiluje tělo i ducha dodal a pohladil si břicho.

Bylo poněkud zakulacené. Sdělovalo světu obžerství-seoddávamtajně.

Postí se i děti zeptala jsem se. Samozřejmě řekl. Čím dřív se to naučí tím méně hřeší.